

ZAGADNIENIA EGZAMINACYJNE - HISTORIA - KLASA 2

POZIOM PODSTAWOWY

(POZNAĆ PRZESZŁOŚĆ 2 , podręcznik do historii dla LO, Adam Kucharski, Anna Łaszkiewicz, Aneta Niewęgłowska, Stanisław Roszak, wyd. Nowa era 2023).

1. Wielkie odkrycia geograficzne i ich skutki.

(przyczyny odkryć; wyprawy Portugalczyków; odkrycia Hiszpanów; pierwsza wyprawa Krzysztofa Kolumba;; przyrządy nawigacyjne odkrywców; podróż dookoła świata; znaczenie wielkich odkryć geograficznych; cywilizacje prekolumbijskie i ich osiągnięcia).

2. Kultura i sztuka renesansu.

(początki odrodzenia- przedstawiciele; pierwsze drukowane książki; literatura odrodzenia; sztuka , nauka i architektura).

3. Reformacja w Europie i w Rzeczypospolitej.

(przyczyny reformacji: symonia, nepotyzm, celibat; Luter i początki reformacji: odpusty, 95 tez; przywódcy reformacji; wojny religijne; Prusy Książęce – sekularyzacja- Albrecht Hohenzollern; anglikanizm – król Henryk VIII; następstwa reformacji; luteranizm i kalwinizm w Polsce, Bracia Polscy; konfederacja warszawska 1570 – tolerancja religijna, dysydenci).

4. Reforma katolicka.

(przyczyny, sobór trydencki 1545-1563; inkwizycja i cenzura – Giordano Bruno, indeks ksiąg zakazanych; wojny religijne – hugenoci, noc św. Bartłomieja 1572; jezuita i ich rola- Ignacy Loyola; kalendarz gregoriański; zmiany religijności po soborze trydenckim; czasy kontrreformacji w Polsce- kardynał Stanisław Hozjusz, Piotr Skarga, Jakub Wujek; Unia Brzeska 1596).

5. Panowanie ostatnich Jagiellonów.

(panowanie synów króla Kazimierza Jagiellończyka; hołd pruski; walka o wpływy nad Bałtykiem, kaprowie; I wojna północna 1563-1570; literatura renesansu i jej przedstawiciele; Wawel w czasach renesansu).

6. Demokracja szlachecka.

(wzrost znaczenia szlachty - przywileje; sejm walny; stan szlachty; podział szlachty polskiej; ruch egzekucyjny – Mikołaj Sienicki.).

7. Rzeczpospolita Obojga Narodów.

(rządy Zygmunta Augusta; Unia Lubelska 1569; Rzeczpospolita po Unii Lubelskiej; wieloetniczna Rzeczpospolita; pierwsze bezkrólewie; interrex – arcybiskup Jakub Uchański; przebieg pierwszej elekcji; artykuły henrykowskie, pacta conventa – Henryk Walezy, Anna Jagiellonka).

8. Kultura Europy i Rzeczypospolitej w XVII wieku - sarmatyzm.

(barok w malarstwie, rzeźbie i w architekturze; przedstawiciele – twórcy : Caravaggio, Diego Velazquez, Peter Paul Rubens; barok w muzyce i teatrze- Moliere, Bach, Haendel, Vivaldi, Galileusz, Kepler, Newton, rokoko, empiryzm , racjonalizm; mecenat królewski, literatura polskiego baroku – Z. Morsztyn W. Potocki, J. CH. Pasek; mit sarmacki – złota wolność, Rzeczpospolita „przedmurzem chrześcijaństwa”).

9. Rzeczpospolita na przełomie XVI i XVII wieku.

(Stefan Batory królem Polski- Anna Jagiellonka; konflikt Batorego z Gdańskiem; Konflikt z Rosją – Psków, piechota wybraniecka; Jan Zamojski- kanclerz i hetman; bitwa pod Byczyną 1588- zwycięstwo Polski, Zygmunt Waza królem ; rokosz Zebrzydowskiego - bitwa pod Guzowem 1607- zwycięstwo króla).

10. Wojna na wschodzie – Rosja.

(wielka smuta 1598-1613; dymitriady – Dymitr Samozwaniec, Maryna Mniszkówna; wojna Rzeczypospolitej z Moskwą – bitwa pod Kłuszynem – hetman Stanisław Żółkiewski ; wojna o Smoleńsk; pokój w Polanowie 1634; Kozacy – Dzikie Pola; wybuch powstania Chmielnickiego 1648; Moskwa w konflikcie z Kozakami- ugoda w Perejaśławiu 1654; unia w Hadziaczu 1658 – nowy hetman Jan Wyhowski).

11. Wojny ze Szwecją i kryzys Rzeczypospolitej.

(wojny o Inflanty – bitwa pod Kłuszynem 1605 – J.K .Chodkiewicz , husaria; wojna o ujście Wisły- bitwa pod Oliwą 1627; rozejm w Sztumskiej Wsi; przyczyny potopu szwedzkiego; obrona Jasnej Góry; wojna podjazdowa – Stefan Czarniecki- zwycięska bitwa pod Warką, traktat rozbiorowy w Radnot 1656 , pokój w Oliwie 1660- koniec wojny; zniszczenia wojenne i kryzys gospodarczy; śluby lwowskie 1656; plany reform Jana Kazimierza – polityka profrancuska- Ludwika Maria Gonzaga; rokosz Lubomirskiego 1666 – bitwa pod Mątwami -klęska króla)

12. Wojny z Imperium Osmańskim.

(przyczyny wojny z Turcją – Chanat Krymski, jasyr, czambuły; wojna o Mołdawię; bitwa pod Cecorą 1620 – śmierć hetmana S. Żółkiewskiego; bitwa pod Chocimiem 1621-

zwycięstwo – śmierć hetmana J. K. Chodkiewicza, traktat w Buczacu – niekorzystny 1672; bitwa pod Chocimiem 1673 – Sobieski – zwycięstwo; rządy Jana III Sobieskiego i walki z Turcją; wyprawa wiedeńska 1683 - husaria

13. Powstanie Stanów Zjednoczonych.

(kolonie brytyjskie w Nowym Świecie; plemiona Indian w Ameryce Północnej; konflikt z władzami brytyjskimi – ustawa stemplowa, „bostońskie picie herbaty” 1773; wojna o niepodległość USA 1775-1783; Deklaracja Niepodległości z 4 VII 1776; bitwa pod Saratogą 1777; konstytucja Stanów Zjednoczonych 17.IX 1787; Polacy w walce o niepodległość Stanów).

14. Rewolucja francuska – republika francuska.

(Francja za Ludwika XVI ; francuskie społeczeństwo stanowe; zwołanie Stanów Generalnych; wybuch rewolucji – szturm na Bastylię; Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela 26 .08.1789; Francja monarchią konstytucyjną 1791; dyktatura jakobinów i wielki terror 1793-1794; ścięcie króla Ludwika XVI ; Konwent Narodowy -górale, „bagno”, żyrondyści.; kult Istoty Najwyższej ; przewrót termidoriański i dyrektoriat).

15. Czasy saskie w Rzeczypospolitej.

(panowanie Augusta II 1697-1733; Rosja za rządów Piotra Wielkiego i Katarzyny II; wielka wojna północna; 1704 Stanisław Leszczyński królem; sejm niemy 1717; 1733 August III Sas królem; panowanie Augusta III i jego dążenia reformatorskie).

16. Początki panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego.

(nowy układ sił – stronnictwo Czartoryskich; ostatnia elekcja; pierwsze reformy; sprawa dysydentów caryca Katarzyna II i Mikołaj Repnin; prawa KARDYNALNE; Konfederacja Barska 1768-1772; I rozbiór Polski 5.08.1772r.; sejm rozbiorowy – Rada Nieustająca)

17. Sejm Wielki i Konstytucja 3 Maja.

(Rzeczpospolita po I rozbiorze – rosyjski protektorat – rządy królewsko – ambasadorskie; obrady Sejmu Wielkiego 1788-1792; stronnictwa polityczne podczas obrad sejmu – dworskie. Patriotyczne, hetmańskie; pierwsze reformy; uchwalenie Konstytucji 3 Maja - postanowienia konstytucji; konfederacja targowicka 1792-1793; wojna w obronie konstytucji – order Vidtuti Militari; II rozbiór Polski 1793).

18. Upadek Rzeczypospolitej – powstanie kościuszkowskie.

(Rzeczpospolita po II rozbiorze; wybuch powstania; insurekcja kościuszkowska 4.04.1794; bitwa pod Raławicami – Panorama Raławicka; powstanie w Warszawie –

szewc Jan Kiliński, Jakub Jasiński – Wilno; upadek powstania rzeź Pragi – Suworow; III rozbiór Polski i jego skutki).

19. Polacy w wojnach napoleońskich – Księstwo Warszawskie.

(utworzenie legionów polskich – Jan Henryk Dąbrowski; walki we Włoszech; kryzys idei legionowej – San Domingo; pieśń legionów- Mazurek Dąbrowskiego; powstanie Księstwa Warszawskiego; pokój w Tylży; książę Józef Poniatowski; ustrój Księstwa; armia Księstwa; wojna z Austrią – bitwa pod Raszynem; upadek Księstwa; bitwa pod Lipskiem – śmierć księcia Józefa Poniatowskiego 1813).

20. Kongres wiedeński i jego ład na ziemiach polskich.

(kongres wiedeński – cele i zasady: restauracja, legitymizm, równowaga sił; zmiany polityczne i terytorialne ; Święte Przymierze ; próby podważenia systemu wiedeńskiego: romantyzm, ruch karbonariuszy, powstanie dekabrystów, wyzwolenie Grecji; rewolucja lipcowa we Francji- powrót dynastii Burbonów; nowy podział ziem polskich; sytuacja społeczna, polityczna i gospodarcze w zaborach; polska nauka i oświata w I połowie XIX wieku, powołano Uniwersytet Warszawski 1816).

21. Królestwo Polskie i powstanie listopadowe.

(ustrój Królestwa Polskiego; gospodarka - Kanał Augustowski; książę Konstanty Romanow; działalność legalnej opozycji; noc listopadowa; wojna z Rosją ; powstanie poza Królestwem – Litwa , E. Plater; obrona Warszawy- Reduta Ordona; następstwa powstania listopadowego- noc paskiewiczowska ; barwy narodowe).

22. Wielka emigracja i konspiracja w kraju.

(Polacy po upadku powstania listopadowego; emigracyjne stronnictwa patriotyczne; działalność spiskowa na ziemiach polskich; polski romantyzm; romantyzm na emigracji, Andrzej Towiański).

ZAGADNIENIA Z HISTORII KL. 2 LO – poziom rozszerzony

(POZNAĆ PRZESZŁOŚĆ 2 , podręcznik do historii dla LO, Adam Kucharski, Anna Łaskiewicz, Aneta Niewęgłowska, Stanisław Roszak, wyd. Nowa era 2023).

1. Wielkie odkrycia geograficzne.

(przyczyny odkryć; wyprawy Portugalczyków; odkrycia Hiszpanów; pierwsza wyprawa Krzysztofa Kolumba; przyrządy nawigacyjne odkrywców; podróż dookoła świata; znaczenie wielkich odkryć geograficznych; cywilizacje prekolumbijskie i ich osiągnięcia).

2.Podboje kolonialne ich skutki.

(początki konkwisty w Ameryce; podbój państwa Azteków- Cortez, Montezuma II 1519-1521; klęska Azteków; Podbój imperium Inków - Francisco Pizarro; imperium portugalskie; skutki podbojów w Ameryce; niewolnictwo w nowym świecie; gospodarka europejska po odkryciach geograficznych).

3.Kultura i sztuka renesansu.

(początki odrodzenia- przedstawiciele; pierwsze drukowane książki; literatura odrodzenia; sztuka, nauka i architektura).

4.Reformacja w Europie i w Rzeczypospolitej.

(przyczyny reformacji: symonia, nepotyzm, celibat; Luter i początki reformacji: odpusty, 95 tez; przywódcy reformacji; wojny religijne; Prusy Książęce – sekularyzacja- Albrecht Hohenzollern; anglikanizm – król Henryk VIII; następstwa reformacji; luteranizm i kalwinizm w Polsce, Bracia Polscy; konfederacja warszawska 1570 – tolerancja religijna, dysydenci).

5.Reforma katolicka.

(przyczyny, sobór trydencki 1545-1563; inkwizycja i cenzura – Giordano Bruno, indeks ksiąg zakazanych; wojny religijne – hugenoci, noc św. Bartłomieja 1572; jezuici i ich rola- Ignacy Loyola; kalendarz gregoriański; zmiany religijności po soborze trydenckim; czasy kontrreformacji w Polsce- kardynał Stanisław Hozjusz, Piotr Skarga, Jakub Wujek; Unia Brzeska 1596).

6.Panowanie ostatnich Jagiellonów.

(panowanie synów króla Kazimierza Jagiellończyka; hołd pruski; walka o wpływy nad Bałtykiem, kaprowie; I wojna północna 1563-1570; literatura renesansu i jej przedstawiciele; Wawel w czasach renesansu).

7.Demokracja szlachecka. Społeczeństwo i gospodarka Rzeczypospolitej w XVI wieku.

(wzrost znaczenia szlachty - przywileje; sejm walny; stan szlachty; podział szlachty polskiej; ruch egzekucyjny – Mikołaj Sienicki; struktura społeczeństwa Rzeczypospolitej; przywileje szlacheckie; miasta i rzemiosło; handel gdański; folwark i pańszczyzna).

8.Rzeczpospolita Obojga Narodów.

(rządy Zygmunta Augusta; Unia Lubelska 1569; Rzeczpospolita po Unii Lubelskiej; wieloetniczna Rzeczpospolita; pierwsze bezkrólewie; interrex – arcybiskup Jakub

Uchański; przebieg pierwszej elekcji; artykuły henrykowskie, pacta conventa – Henryk Walezy, Anna Jagiellonka).

9. Rewolucja angielska i monarchia parlamentarna.

(Anglia na przełomie XVI i XVII wieku- ogradzania, gentry, purytanie, Izba Gmin, Izba Lordów; rządy Stuartów; wojna domowa w Anglii – Oliver Cromwell; dyktatura Cromwella – lord protektor; restauracja Stuartów; monarchia parlamentarna- Wilhelm II Orański, torysi, wigowie).

10. Kultura Europy i Rzeczypospolitej w XVII wieku - sarmatyzm.

(barok w malarstwie, rzeźbie i w architekturze; przedstawiciele – twórcy : Caravaggio, Diego Velazquez, Peter Paul Rubens; barok w muzyce i teatrze- Moliere, Bach, Haendel, Vivaldi, Galileusz, Kepler, Newton, rokoko, empiryzm , racjonalizm; mecenat królewski, literatura polskiego baroku – Z. Morsztyn W. Potocki, J. CH. Pasek; mit sarmacki – złota wolność, Rzeczpospolita „przedmurzem chrześcijaństwa).

11. Rzeczpospolita na przełomie XVI i XVII wieku.

(Stefan Batory królem Polski- Anna Jagiellonka; konflikt Batorego z Gdańskiem; Konflikt z Rosją – Psków, piechota wybraniecka; Jan Zamojski- kanclerz i hetman; bitwa pod Byczyną 1588- zwycięstwo Polski, Zygmunt Waza królem ; rokosz Zebrzydowskiego - bitwa pod Guzowem 1607- zwycięstwo króla).

12. Wojna na wschodzie – Rosja.

(wielka smuta 1598-1613; dymitriady – Dymitr Samozwaniec, Maryna Mniszkówna; wojna Rzeczypospolitej z Moskwą – bitwa pod Kłuszynem – hetman Stanisław Żółkiewski ; wojna o Smoleńsk; pokój w Polanowie 1634; Kozacy – Dzikie Pola; wybuch powstania Chmielnickiego 1648; Moskwa w konflikcie z Kozakami- ugoda w Perejaślawiu 1654; unia w Hadziaczu 1658 – nowy hetman Jan Wyhowski).

13. Wojny ze Szwecją i kryzys Rzeczypospolitej.

(wojny o Inflanty – bitwa pod Kłuszynem 1605 – J.K .Chodkiewicz , husaria; wojna o ujście Wisły- bitwa pod Oliwą 1627; rozejm w Sztumskiej Wsi; przyczyny potopu szwedzkiego; obrona Jasnej Góry; wojna podjazdowa – Stefan Czarniecki- zwycięska bitwa pod Warką, traktat rozbiorowy w Radnot 1656 , pokój w Oliwie 1660- koniec wojny; zniszczenia wojenne i kryzys gospodarczy; śluby lwowskie 1656; plany reform Jana Kazimierza – polityka profrancuska- Ludwika Maria Gonzaga; rokosz Lubomirskiego 1666 – bitwa pod Mątwami -klęska króla)

14. Wojny z Imperium Osmańskim.

(przyczyny wojny z Turcją – Chanat Krymski, jasyr, czambuły; wojna o Mołdawię; bitwa pod Cecorą 1620 – śmierć hetmana S. Żółkiewskiego; bitwa pod Chocimiem 1621- zwycięstwo – śmierć hetmana J. K. Chodkiewicza, traktat w Buczaczu – niekorzystny 1672; bitwa pod Chocimiem 1673 – Sobieski – zwycięstwo; rządy Jana III Sobieskiego i walki z Turcją; wyprawa wiedeńska 1683 – husaria

15. Przemiany gospodarcze i społeczne w XVIII wieku – rewolucja przemysłowa.

(eksplozja demograficzna, odgradzanie w Anglii, płodozmian; rewolucja przemysłowa w Wielkiej Brytanii - maszyny do przemysłu tekstylnego, maszyna parowa – James Watt, rozwój metalurgii i hutnictwa, fabryki; skutki rewolucji przemysłowej: urbanizacja, strajki, żądania zwiększenia płac, równouprawnienie kobiet).

16. Oświecenie w Europie i w Polsce.

(główne idee oświecenia- empiryzm, deizm, ateizm; nauka i szkolnictwo – K. Lineusz, D. Diderot, A. Celsjusz; Wielka Encyklopedia Francuska; Literatura polityczna – K. Monteskiusz – trójpodział władzy; idea absolutyzmu oświeconego; człowiek w przestworzach – pierwsze balony; sztuka czasów oświecenia – W. A. Mozart; sztuka klasyczna; Collegium Nobilium 1740, Szkoła Rycerska 1765; mecenat królewski, obiady czwartkowe; przedstawiciele polskiego oświecenia; Stanisław Staszic, Adam Naruszewicz, Ignacy Krasicki, Wojciech Bogusławski; Łazienki Królewskie).

17. Powstanie Stanów Zjednoczonych. Polacy w walce o niepodległość Stanów.

(kolonie brytyjskie w Nowym Świecie; plemiona Indian w Ameryce Północnej; konflikt z władzami brytyjskimi – ustawa stemplowa, „bostońskie picie herbaty” 1773; wojna o niepodległość USA 1775-1783; Deklaracja Niepodległości z 4 VII 1776; bitwa pod Saratogą 1777; konstytucja Stanów Zjednoczonych 17.IX 1787; Polacy w walce o niepodległość Stanów).

18. Rewolucja francuska – republika francuska.

(Francja za Ludwika XVI ; francuskie społeczeństwo stanowe; zwołanie Stanów Generalnych; wybuch rewolucji – szturm na Bastylię; Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela 26 .08.1789; Francja monarchią konstytucyjną 1791; dyktatura jakobinów i wielki terror 1793-1794; ścięcie króla Ludwika XVI ; Konwent Narodowy -górale, „bagno”, żyrondyści.; kult Istoty Najwyższej ; przewrót termidoriański i dyktoriał).

19.Szczyt potęgi i upadek Napoleona.

(rządy dyktatoratu 1794-1799; rządy konsulatu; przejęcie władzy przez Napoleona; r wojny Napoleona z koalicjami III i IV; wielka armia Napoleona; wojna z Rosją – wyprawa na Moskwę; ; upadek Napoleona; 100 dni Napoleona- bitwa pod Waterloo).

20.Czasy saskie w Rzeczypospolitej.

(panowanie Augusta II 1697-1733; Rosja za rządów Piotra Wielkiego i Katarzyny II; wielka wojna północna; 1704 Stanisław Leszczyński królem; sejm niemy 1717; 1733 August III Sas królem; panowanie Augusta III i jego dążenia reformatorskie).

21.Początki panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego.

(nowy układ sił – stronnictwo Czartoryskich; ostatnia elekcja; pierwsze reformy; sprawa dysydentów caryca Katarzyna II i Mikołaj Repnin; prawa KARDYNALNE; I rozbiór Polski 5.08.1772r.; sejm rozbiorowy – Rada Nieustająca)

22.Sejm Wielki i Konstytucja 3 Maja.

(Rzeczpospolita po I rozbiorze – rosyjski protektorat – rządy królewsko – ambasadorskie; obrady Sejmu Wielkiego 1788-1792; stronnictwa polityczne podczas obrad sejmu – dworskie. Patriotyczne, hetmańskie; pierwsze reformy; uchwalenie Konstytucji 3 Maja - postanowienia konstytucji; konfederacja targowicka 1792-1793; wojna w obronie konstytucji – order Virtuti Militari; II rozbiór Polski 1793).

23.Upadek Rzeczypospolitej – powstanie kościuszkowskie.

(Rzeczpospolita po II rozbiorze; wybuch powstania; insurekcja kościuszkowska 4.04.1794; bitwa pod Raławicami – Panorama Raławicka; powstanie w Warszawie – szewc Jan Kiliński, Jakub Jasiński – Wilno; upadek powstania rzeź Pragi – Suworow; III rozbiór Polski i jego skutki).

24.Polacy w wojnach napoleońskich – Księstwo Warszawskie.

(utworzenie legionów polskich – Jan Henryk Dąbrowski; walki we Włoszech; kryzys idei legionowej – San Domingo; pieśń legionów- Mazurek Dąbrowskiego; powstanie Księstwa Warszawskiego; pokój w Tylży; książę Józef Poniatowski; ustrój Księstwa; armia Księstwa; wojna z Austrią – bitwa pod Raszynem; upadek Księstwa; bitwa pod Lipskiem – śmierć księcia Józefa Poniatowskiego 1813).

25. Kongres wiedeński i jego ład na ziemiach polskich.

(kongres wiedeński – cele i zasady: restauracja, legitymizm, równowaga sił; zmiany polityczne i terytorialne ; Święte Przymierze ; próby podważenia systemu wiedeńskiego: romantyzm, ruch karbonariuszy, powstanie dekabrystów, wyzwolenie Grecji; rewolucja lipcowa we Francji- powrót dynastii Burbonów; nowy podział ziem polskich; sytuacja społeczna, polityczna i gospodarcze w zaborach; polska nauka i oświata w I połowie XIX wieku, powołano Uniwersytet Warszawski 1816).

26. Rewolucja przemysłowa.

(rewolucja przemysłowa w Europie – rewolucja włókiennicza; rozwój komunikacji – kolej – lokomotywa Stephensona, statki parowe, telegraf. , maszyna do szycia, rewolwer; skutki rewolucji przemysłowej: społeczeństwo industrialne, proletariat, urbanizacja, kapitał).

27. Nowe idee polityczne.

(liberalizm – John Stuart Mill, Adam Smith, Monteskiusz; socjalizm – Robert Owen; konserwatyzm – Edmund Burke; komunizm – Karol Marks; początki ruchu robotniczego – strajki, związki zawodowe).

28. Królestwo Polskie i powstanie listopadowe.

(ustrój Królestwa Polskiego; gospodarka - Kanał Augustowski; książę Konstanty Romanow; działalność legalnej opozycji; noc listopadowa; wojna z Rosją ; powstanie poza Królestwem – Litwa , E. Plater; obrona Warszawy- Reduta Ordona; następstwa powstania listopadowego- noc paskiewiczowska ; barwy narodowe).

30. Wielka emigracja i konspiracja w kraju. Rabacja galicyjska.

(Polacy po upadku powstania listopadowego; emigracyjne stronnictwa patriotyczne; działalność spiskowa na ziemiach polskich; polski romantyzm; romantyzm na emigracji, Andrzej Towiański).